

auxilia, et non per habitus, quid enim repugnat? Posterior vero pars jam probata est, potest enim ille effectus, scilicet esse gratum, ab alia gratia formaliter fieri præter habitualem, scilicet, a gratia unionis. Qui vero dicunt potuisse assumi humanam naturam in puris naturalibus, atque adeo nec gratam, nec ingratam Deo, non satis animadvertere sidentur quid dicant, nam si humanitas assumitur, necessario suscipit donum superans non tantum naturam, sed etiam omne aliud donum gratiae; quomodo ergo dicetur assumi in puris naturalibus? Nisi fortasse dicitur sumi in puris naturalibus quoad operationes, vel alias naturae perfectiones; sed hoc non obstat, ut dixi, quin homo ille esset gratus. Dices: tamen non esset amicus, quia non haberet vinculum mutui amoris. Respondetur: ipse homo esset gratus et dilectus, et ita ex parte Dei non decesset vinculum amoris; ipse vero homo etiam amaret Deum vel dilectione supernaturali, si daretur illi auxilium etiam sine habitu, vel saltem dilectione naturali, et prout posset, et hoc satis est.

16. Dico secundo: gratia unionis præcise ac formaliter per se ipsam non confert humanæ naturæ omnem justitiae ac sanctitatis perfectionem, quasi extrinsecam, quæ in homine justo et sancto necessaria est, ut sit omni ex parte hene affectus et præparatus ad beatitudinem, et omnem rectam operationem. Hæc conclusio non solum est communis Theologorum, sed per se ita clara, ut tantum indigeat terminorum expositione, quia unio hypostatica solum confert dignitatem personalem, non vero confert animæ illam pulchritudinem, et quasi naturam ac formam proportionatam gloriæ, quam confert gratia habitualis, neque illam propensionem, et proximam facultatem bene operandi, quam conferunt virtutes; nam isti omnes sunt effectus formales et physici horum habituum, quos Verbum non potest per se ipsum formaliter supplere; tantum enim per se confert ipsum subsistere. Confirmatur et declaratur primo, quia ad perfectam sanctitatem per essentiam Verbi divini, ut Deus est, pertinet non tantum personalis dignitas Verbi, sed etiam naturalis et essentialis virtus ac perfectio, quam habet in ipsa natura divina; ergo ad consummatam perfectionem et sanctitatem Christi hominis pertinet non tantum dignitas personæ, sed etiam optima dispositio et affectio ipsius naturæ humanæ, quæ sanctitas quædam est ipsius naturæ, cum in ordine ad ultimum fi-

nem, et ad omne id quod est honestum, convenienter illam disponat. Confirmatur secundo, quia corpus humanum proprie sanctificari dicitur, quando redditur aptum et accommodatum ad opera sanctitatis, quod non fit sine aliqua interna dispositione bona, quæ moderetur affectus, et promptitudinem conferat ad honeste operandum; ergo, quamvis caro Christi per ipsam unionem sit formaliter sanctificata, quia caro Dei effecta, tamen ut omni ex parte juxta capacitem suam sit perfecte sanctificata, requirit illam internam bonam dispositionem, et quasi ordinatum concentrum facultatum omnium, quem Verbum per se ipsum formaliter conferre non potest.

17. Dices: cur subsistentia Verbi, sicut per se ipsam dicitur facere formaliter gratum et sanctum, non poterit etiam eodem modo conferre omnem aliam bonam affectionem et dispositionem ad perfectam sanctitatem pertinentem? Respondetur, quia denominatio illa grati aut sancti, præter substantiam perfectiōnem subsistendi, quam Verbum per se ipsum confert humanæ naturæ, non addit aliquem aliud effectum physicum, sed solum explicat vel dignitatem et excellentiam illius personæ, vel singularem Dei dilectionem, a qua donum illud proficiscitur, vel moralem quamdam dignitatem, quæ ratione illius doni convenit humanæ naturæ, qua singulari modo est consecrata et conjuncta Deo, et ita dilecta, ut non possit esse in ea aliquid quod illi dispiceat, nec declinet ab eo quod rectum est; at vero illa bona dispositio et affectio naturæ dicit peculiarem effectum physicum et formalem, qui propriam formam requirit, quam Verbum ipsum supplere non potest.

18. *Objectio.*—*Responsio.*—*Unio hypostatica quomodo sanctificet.*—Dices secundo: quomodo haec duas assertiones inter se cohaerent? nam si aliquæ aliae perfectiones præter ipsam subsistentiam Verbi necessariae sunt ad perfectam sanctificationem, ergo Verbum per se ipsum non perfecte sanctificat. Vel saltem sequitur, Christum sanctiorem esse per utramque gratiam simul sumplam, unionis scilicet et habitualem, quam per solam gratiam unionis, quod videtur alienum a modo loquendi Sanctorum. Ad priorem partem respondetur absolute negando sequelam. Nam unio hypostatica sanctificat perfecte in suo genere, seu substantialiter, ut Damascenus dixit, non tamen omni modo seu accidentaliter; et quia perfectio creaturæ, qualis

SECTIO II.

Qua certitudine tenendum sit, animam Christi habuisse gratiam habitualē.

1. Fuit prima quorundam Theologorum opinio (si tamen opinio dicenda est), qui negarunt animam Christi habere hanc gratiam, nam esset in illo supervacua, quia solum confertur ad sanctificandum, et sine illa est anima Christi sanctificata. Ita refert Palud., in 3, dist. 43, q. 2, qui non admodum hanc sententian reprehendit.

2. Secunda sententia licet fateatur esse in Christo hanc gratiam, non tamen existimat hoc ita certum, sicut de aliis hominibus, quia alii simpliciter illa indigent ad suam sanctificationem, præsertim parvuli, qui nullam aliam inhærentem formam habere possunt, qua sanctificantur; Christus autem non ita illa indiguit. Tum etiam quia de aliis hominibus hoc definitum videtur in Tridentino, sess. 6, c. 7, juncto canon. 11, de Christo autem nusquam.

3. Dico primo, Christi animam habuisse donum gratiae habitualis. Ita docent omnes Doctores, d. 13, et probatur ex Scriptura simul et Patribus; dicitur enim Psalm. 44: *Propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo laetitiae, præ consortibus tuis;* quamvis enim hunc locum supra de gratia unionis exposuerimus, et interdum aliis modis a Sanctis exponatur, tamen de gratia etiam habituali illum intelligit Athanas., serm. 2 contra Arianos, circa finem; dicit enim oleum illud esse sanctificationem, qua Verbum homo factum se ipsum sanctificavit, cuius etiam est Dominus, et qua nobiscum communicavit, et infra: *Ipse est,* inquit, *qui dat et accipit Spiritum Sanctum,* dat ut Verbum, accipit ut homo; et infra: *Ex eo quod ipse ut homo eam gratiam Spiritus accepit, factum est ut nos illam ex plenitudine dimanantem acceperimus.* Quam sententiam aliquantulum verbis mutatis docet aperte Cyril., tom. 1 Concil. Ephes., c. 2, in ep. ad Solitariam vitam agentes, ubi ait, nomen Christi proprie tribui justis, quia Spiritus Sancti gratia delibuti sunt, juxta illud 1 Joan. 2: *Et vos unctionem habetis a Sancto,* quam unctionem, inquit, certum est fuisse in Christo; scriptum est enim Psal. 44: *Propterea unxit illum Deus Spiritu Sancto et virtute.* Addit vero singulare fuisse Christo, non solum fuisse Christum, sed etiam Deum, un-

—

de concludit, si quis propter hanc solam unctionem dicat appellari Christum Deum, et adorari, eadem ratione dicturum esse nos esse Deos, et adorandos æque ac Christum; ubi evidenter supponit illam gratiam Spiritus Sancti esse ejusdem rationis in Christo et in nobis, unde tom. 5 ejusdem Concilii, c. 1, in declaratione septimi anathematis, expresse dicit, tractans eudem locum, Christum secundum humanam naturam perinde ac unum ex nobis inunctum esse, quia licet Spiritum Sanctum largiatur, tamen ut homo est, dispensatore inunctus est. Similia habet Chrysostomus, hom. de Sancto et venerando Spiritu, post med.; et Euseb., lib. 4 de Demonstrat., c. 25, et lib. 1 Hist., c. 1; Hieronym., in id Abac. 3: *Egressus es in salutem populi tui*, inquit: *Super omnia unguentorum genera, est unguentum spirituale, quod vocatur oleum exultationis, quo ungitur Salvator*; et infra: *Participes autem eos puto, ad quos loquitur Joannes: Et vos unctionem habetis a Sancto*; quam unctionem infra dicit dari in baptismate, et si amittatur, posse per poenitentiam reparari. Idem sentit Ambros., 1 de Spirit. Sanct., c. 8, et super ad Hebr. 1, ubi hoc unguentum dicit esse gratiam, quæ communis est Christo et nobis, quamvis in illo sit excellentiori modo tanquam in capite. Et ad hoc accommodat illud Psalm. 28: *Sicut unguentum in capite, quod descendit in barbam, barbam Aaron, quod descendit in oram vestimenti ejus, etc.* Neque aliud ibidem sentit Anselm., qui animadvertisit, Deum hominem factum esse qui ungi dicitur, oleum vero esse gratiam seu donum Spiritus Sancti, quod ejus, inquit, conscientiam exhibaret. Denique Bernardus, serm. 16 in Cant., idem pleum explicat esse septem Spiritus Sancti dona, quibus Christum replendum fore Isaia prædicterat. Ex quo sumi potest secundum testimonium ad hanc veritatem confirmandam, ex verbis Isaiae 41: *Requiescat super eum Spiritus Domini, Spiritus sapientiae, etc.* Quem locum de donis etiam gratiæ habitualis exponit aperte Cyrillus, ibi prædictisse prophetam dicens, requieturum Spiritum Dei, multis virtutibus et viribus pollentem; subdit vero, *Prophetam ita artificium suum temperasse, ut non hominem merum nobis inducat Jesum, deinde Spiritu afflatum, et quasi nostri ordinis esset, charismatum divinorum participem factum; sed potius Dei Verbum humanam naturam assumpsisse declarat, cumulatum bonis omnibus, quatenus ad ipsius naturam per-*

tinet, *as etiam cum humanitate, que ad eam spectant, velut sua ac propria sibi vendicantem.* Quibus verbis et rationem explicat, propter quam Spiritus Sancti charismata humanitati Christi communicata fuerint, scilicet, quia ad illius perfectionem pertinebant, et modum quo illa habuit, videlicet, ut sibi propria et conaturalia. Ad eudem modum Gregorius, 29 Mor., c. 30, vel juxta aliam divisionem, 16, eudem locum tractans, inquit: *Redemptor noster Spiritus operationes simul in se et cunctas et manentes habuit. Sic etiam Tertul., 1. contra Jud., c. 9, n. 419: Requiescat, inquit, super illam Spiritus Dei, id est, universitas spiritualium documentorum, quæ in solum Christum competit.* Et lib. 3 contra Marcion., c. 17, dicit hanc esse pulchritudinem gratiæ spiritualis, et interiorum ejus qualitatem, propter quam dictus est: *Speciosus forma pro filiis hominum.* Similia habet lib. 3 contra Marcion., c. 8, n. 126. Et fere Irenæus, l. 3, c. 19. Tertio probari hoc potest ex verbis Angeli, Luc. 1: *Quod nascetur ex te sanctum, ut de sanctitate, omni ex parte perfecta, atque adeo non tantum gratiam unionis, sed etiam habitualem includente intelligentur, juxta id quod Bernardus ait, hom. 4 in Missus est: Singulariter sanctum fuit, quidquid Virgo concepit, et per Spiritus sanctificationem et per Verbi assumptionem.*

4. Quarto denique probari hoc potest ex illo Joan. 1: *Vidimus gloriam ejus, plenum gratiæ et veritatis; quo testimonio Scholastici omnes ad hoc probandum intuntur, nec sine causa, nam plenitudo gratiæ Christi hæc omnia complectitur.* Sed de hoc testimonio dicam plura infra, disp. 22; nunc sufficiant ad confirmandam hanc expositionem verba Augustini, 15 de Trin., c. 26, ubi loquens de donatione Spiritus Sancti per gratiam sanctificantem, inquit: *Dominus ipse Jesus, non solum Spiritum Sanctum dedit ut Deus, sed etiam accepit ut homo, et propterea est plenus gratiæ, quia unxit eum Deus Spiritu Sancto, non utique oleo visibili, sed dono gratiæ, quod visibili significatur unguento, quo baptizatos ungit Ecclesia.* Ubi sermo est aperte de dono gratiæ creatæ. Ultimo argumentari possumus ratione, quæ ex dictis sectione præcedenti facile desumitur, quoniam hæc gratia cum Christi hominis perfectione maxime congruebat, et suo modo illi necessaria erat, quod magis ex sequenti conclusione constabit.

5. Dico secundo: secundum fidem certum existimo, hanc habitualem gratiam esse in

anima Christi, esseque donum creatum illi inhærens. Probatur primo, quia communis consensus Sanctorum et Scholasticorum conspirantium in assertionem alicujus veritatis ut indubitatam, et in Scripturis contentam, facit certitudinem fidei; ita vero est in proposito, ut ostensum est. Secundo, quia de fide est Christi animæ fuisse charitatem infusam; hoc enim donum commune est omnibus justis, quorum princeps Christus est. Scriptura passim docet, et Paulus universe dicit, sine charitate nihil cætera valere; quis ergo sine nota hæresis negare potest charitatis donum infusum fuisse animæ Christi? Hoc autem donum non est solum operatio quæ transit, sed aliquid permanens per modum habitus; sic enim intelligunt Patres et Concilia Scripturas, quæ de hoc dono loquuntur. Et non minus Christum hominem, quam alios justos comprehendunt, ut est illud ad Rom. 5: *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis.* Multo ergo magis diffusa est in corde Christi, de quo Paulus ait, ad Ephesios 3: *In charitate radicati et fundati, ut possitis comprehendere cum omnibus Sanctis, quæ sit latitudo, longitudo, sublimitas, et profundum, scire etiam supereminente scientiæ charitatem Christi.* Unde idem Christus Dominus, Joan. 15, quoad hoc donum, eodem modo de se et aliis justis loquitur, cum dicit: *Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut et ego Patris mei præcepta servavi, et maneo in ejus dilectione.* Quapropter non minus verum in ipso est, quam in nobis, quod cap. 14 dixerat: *Si quis diligit me, mandata mea servabit, et Pater meus diligit eum, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus.* Quibus verbis inhabitatio Dei per gratiam habitualem et permanentem significatur. Dictio autem illa, *si quis*, generalis est, et omnes comprehendit, qui Deum diligunt, et ejus mandata servant, inter quos Christus homo comprehenditur. Hoc autem loco per gratiam habitualem solum intelligimus creatum donum, quo mediante Spiritus Sanctus inhalitat animam justi, sive illud sit gratia in essentia animæ, sive charitas in potentia, sive hæc re, sive ratione distinguantur; hæc enim sub opinionem cadunt. Unde arguit tertio, quia, licet speciatim de Christo non sit hoc definitum, tamen generatim de justis definitum est, justificari per infusionem gratiæ et charitatis, ut constat ex Tridentino, sess. 6, c. 7 et can. 14, ubi constat nomine gratiæ et charitatis non intelligi operationem; nam illa doctrina generalis est de justificatione, tam adulorum quam parvolorum; constat autem donum hoc in parvulis non posse esse operationem.

6. *De fide est gratiam et charitatem in justis esse quid permanens.* — Neque etiam dici potest Concilium loqui de dono abstrahente ab operatione vel habitu, tum quia loquitur de justitia, quæ ejusdem rationis est in omnibus hominibus justis; tum etiam quia, explicando causam formalem illius justificacionis, illam distinguit ab operatione, et dicit esse unicam, et infundi secundum propriam cujusque dispositionem et cooperationem, et effici per sacramenta; tum præterea quia de fide est, baptismum non minus conferre gratiam adultis quam parvulis, cum tamen non conferat operationem; imo fieri possit ut, dum adulti baptizantur et justificantur, actu non operentur. Propter quod idem Concilium, sess. 6, c. 14, et sess. 14, c. 1 et 4, definit, gratiam comparatam per baptismum, et amissam per peccatum, posse iterum per poenitentiam reparari, quod dici non potest, nisi de gratia habituali et permanente. Est ergo de fide, ex hac definitione, gratiam et charitatem non tantum per modum operationis, sed etiam per modum formæ permanentis et inhærentis, infundi justis: hec ergo definitio etiam Christum hominem comprehendit, quia, ut ostensum est, Scriptura et Patres non minus docent habitare Spiritum Sanctum in anima Christi per hæc dona, imo multo perfectius quam in aliis justis. Concilium autem generaliter explicuit hanc doctrinam Sanctorum, de donis quæ permanent et inhærent; et quamvis non usus fuerit nomine habitus in genere, tamen, cum in specie utatur nomine gratiæ et charitatis, perinde esse existimo, quamvis in rigore certior sit res his omnibus, quam illis explicata.

7. *Ob quam causam Christo dona gratiæ collata sunt.* — Ultimo tandem ratio jam tacta est, quia, licet hæc dona non fuerint necessaria animæ Christi ad excludendum peccatum, sicut sunt homini lapsi, neque etiam ad primam seu primariam ejus sanctificationem, sicut fuerunt necessaria Angelis, vel Adam in statu innocentiae, quia Christus habuit aliam priorem et excellentiorem sanctificationem, tamen ad debitam illius animæ pulchritudinem et dispositionem, et ad connaturalem modum operandi, atque adeo ad perfectam participationem divinitatis, et consummatam

justificationem, tam necessaria fuit hæc gratia animæ Christi, sicut aliis, ut bene indicavit D. Thomas hic, ad 1, et infra, art. 9, ad 2. Aliunde vero hæc optima dispositio erat illi animæ multo majori ratione conferenda, propter dignitatem personæ Verbi, et divinæ naturæ, cui erat conjunctissima; nam inde etiam habuit, ut esset quasi quoddam universale principium, et perfectissimum exemplar gratiæ aliis conferendæ. Habuit etiam inde perfectissima dona sapientiæ, et scientiæ ac visionis Dei, cum tamen non minus opportuna et necessaria sint hæc dona sanctificantis gratiæ. Denique corpori etiam ipsi, quamvis unito Verbo, imo quia unitum est Verbo, data sunt creata dona gloriæ tempore convenienti; quod non minus certum est quam sit de aliis hominibus, quorum corpora futura sunt conformia corpori claritatis ejus. Cur ergo non idem existimandum est de donis animæ? Unde non immerito existimari potest, hanc veritatem doceri ab omnibus Patribus, et Conciliis, tradentibus utramque naturam, divinam et humanam, fuisse in Christo perfectam omnibus proprietatibus et perfectionibus ad utramque pertinentibus. Sed hanc rem elegantibus Ambrosii verbis concludamus; ille enim, lib. de Spiritu Sancto, c. 11, cum dixisset Christum de Spiritu Sancto natum esse et renatum, subdit: *Quem natum de Spiritu Sancto confitemini, quia negare non potestis, renasci negatis? magna insipientia est, ut quod singulare est hominum confiteamini, quod commune est hominum denegatis.*

8. *Gratia habitualis ejusdem rationis est in Christo et in nobis.* — Ex quibus colligo, et dico tertio, hanc gratiam habitualem in Christo, et in aliis hominibus justis esse ejusdem speciei et rationis essentialis. Quod notavit Richardus, d. 13, a. 1, q. 2; Cajetan. infra, art. 11, circa ad tertium; et sumitur ex omnibus adductis testimoniis et rationibus, quæ vel expresse hoc affirmant et probant, vel certe manifeste supponunt. Et ratione patet, quia charitas animæ Christi ejusdem rationis est cum nostra, habet enim objectum formale, et modum tendendi ejusdem rationis; similiter etiam visio beata et lumen gloriæ sunt ejusdem rationis specificæ in Christo, et aliis beatis, ut infra ostendemus. Deinde gratia sanctificans, quæ in nobis est, est suprema quædam participatio divinæ naturæ, qua fortasse nulla potest esse major per qualitatem creatam, cum non possit habere operationes connaturales, meliores quam sint visio et

amor supernaturalis Dei. Denique nullum est fundamentum ad fingendam hanc distinctionem, cum tamen Scriptura et Patres, ut dixi, eodem modo loquantur de hac Christi gratia, et nostra. Et potest hoc inde confirmari, quod Christi anima, sicut est exemplar nostræ gloriæ, ita et nostræ justitiæ, juxta illud ad Rom. 8: *Quos prædestinavit conformes fieri imagini Filii sui.* Oportuit autem ut perfectissimum exemplar esset ejusdem rationis, quoad fieri posset.

9. Sunt vero quidam discipuli D. Thomæ, qui, licet propter nonnulla ex adductis fateantur gratiam habitualē Christi et nostram, secundum absolutam essentiam suam consideratas, esse ejusdem speciei, tamen secundum modum essendi, et ex parte subjecti, dicant gratiam Christi esse alterius rationis et essentiæ. Sed hoc existimo tantum ad quemdam loquendi modum pertinere, qui non admodum mihi placet, quia in ipsa Christi gratia re vera nihil est specie differens a gratia nostra; solum est in illa singularis conjunctio ad Verbum, et ad gratiam unionis, ad quam ordinata est, ex qua conjunctione habet ut aliquos effectus possit efficere, quos non potest privata gratia aliorum hominum. Sed hæc omnia nullam in illa indicant differentiam specificam, sed solum habitudines quasdam pertinentes ad moralem dignitatem. Quis enim dicat humanitatem Christi et aliorum hominum secundum se esse ejusdem speciei, quatenus vero sunt in hoc vel illo supposito differre specie, quia humanitas Christi habet dignitatem quamdam, vel quia potest esse principium aliquorum effectuum, quos alii homines efficere non possunt? Sed cum de re constet, de modo loquendi non admodum labore.

SECTIO III.

Quando et quomodo data sit animæ Christi hæc gratia habitualis.

1. Dico primo: hæc gratia data est Christi animæ simul tempore cum ipsa gratia unionis. Hæc est communis Scholasticorum sententia, qui non solum hoc docent, sed etiam ab illo instanti habuisse omnem gratiam habitualē, omnemque intensionem ejus quam perpetuo erat habitura, absque ullo illius augmento vel mutatione. Et hoc sensu intelligitur conclusio posita, et asseritur a D. Thoma infra, art. 12 et 13, et q. 34, art. 1 et 4, et in 3, d. 13, q. 1, art. 2, quæstiunc. 12. Ubi reliqui Doctores consentiunt, et colligitur ex

verbis Isai. 11: *Egredietur virga de radice Jesse, et flos de radice ejus ascendet, et requiescat super eum Spiritus Domini.* In eodem ergo momento, quo beata Virgo floruit (ut ita dicam) concipiendo Filium, requievit super eum Spiritus Domini; frequentius enim Sancti, per virgam, virginem, per florem autem, Christum intelligent, ut sequenti tomo, disp. 1, sect. 1, videbimus. Et licet alii, ut ibidem dicam, virgam illam florentem, Christum esse declarant, idem potest fere argumentum sumi, quia, sicut a principio conceptionis Christus fuit virga florens divinitate, ita a principio habuit inhabitantem Spiritum Sanctum per dona gratiæ. De quo mysterio multi etiam interpretantur, præsertim juxta Hebraitam veritatem, illud Psalm. 109: *Ex utero ante luciferum genui te;* nam licet exponantur hæc verba de aeterna generatione, tamen de humana exponit etiam Augustinus ibi, et Tertullianus, l. 5 contra Marcionem, c. 9; et multi recentiores, præsertim Flamin., Eugub., Jansenius, Vatablus, qui ita vertit: *Tibi est ros generationis tuæ, in summo decore et sanctitate ex utero auroræ;* et ita exponit in Commentario: *Gratiæ illæ, quæ tibi dabuntur a Patre, dum carnem assumes, obvenient tibi jam inde ab utero.* Et idem redit quod ait Eugubinus: *Ex utero, ex aurora tibi ros nativitatis tuæ;* ubi per rorem significari ait abundantiam gratiæ, juxta phrasim Scripturæ: *Det tibi Deus de rore cœli,* etc. Erit ergo sensus: Ab utero matris celesti rore gratiæ perfusus es, cui consonat illud Luc. 1: *Quod ex te nasceretur sanctum, vocabitur Filius Dei.* Sicut ergo a primo conceptionis instanti fuit Dei Filius, ita et sanctus, ac plene et omni perfectione sanctus, non solum per gratiam unionis, sed etiam per habitualē; nam ex hoc habere debuit gloriam et gratiam, qualis decebat Unigenitum a Patre, quod latius confirmabimus infra, agentes de scientia beata animæ Christi.

2. Ratio vero est, quia hæc gratia data est Christo ratione unionis personalis, ut dictum est, et iterum statim dicetur; ergo habuit illam simul cum ipsa unione. Quam rationem insinuare videtur Damasc., l. 3 de Fid., c. 22, cum ait, eos, qui dicunt vere in gratia profecisse Christum, non existimare unionem esse factam a principio conceptionis, quod videtur sumpsisse ex Athanasio, serm. 4 contra Arian., a medio. Et colligi etiam potest ex Augustino, 15 de Trinit., c. 26. Secundo, ostendemus infra, animam Christi ab instanti sue creationis esse beatam, unde necessario fit ab eodem

instanti habuisse gratiam consummatam. Tertio, quia Christi animæ omnis gratiæ perfectio tribuenda est; magna autem perfectio est habere a principio totam gratiam. Contra hanc vero conclusionem hoc sensu expositam objici potest locus ille Luc. 2: *Puer autem crescebat aetate, sapientia et gratia.* Sed hunc locum exponit D. Thomas infra, art. 12, ad 3, ubi aliquid addemus.

3. *Gratia habitualis posterior natura, quam gratia unionis.* — Dico secundo: quanquam hæc gratia simul tempore fuerit cum gratia unionis, ordine tamen naturæ fuit posterior, ad modum proprietatis connaturalis, quasi resultantis ab illa. Hæc conclusio partim in superioribus probata est, disp. 10, sect. 2, ubi ostendimus gratiam habitualē non antecessisse ordine naturæ gratiam unionis; quod vero subsecuta sit, affirmit supra D. Thomas, quem Cajetanus et alii Thomistæ sequuntur; et Soto, in 4, d. 19, q. 1, art. 2. Tenuit etiam Alex. Alens., 3 p., q. 8, memb. 3, a. 4, § ult. Et colligi potest ex Concilio Francof., ep. ad Episc. Hispan., col. 7, ubi tractans locum illum Psal. 44: *Propterea unxit te Deus, Deus tuus,* differentiam constituit inter nos et Christum, quod nos per gratiam, ille vero unctus est per naturam, quia in illo plene fuit divinitas. Nec videtur solum loqui de unctione, quæ formaliter est ab ipsa divinitate, nam paulo antea illam unctionem explicaverat per dona creata. Præterea, probari hoc solet ex Augustino in Enchir., c. 40 et 41, ubi dicit, gratiam quodammodo factam esse Christo naturalem ratione unionis; quæ verba de gratia habituali intelligit D. Thomas infra, a. 12, ad 2, et satis congrue, quia, licet exponi possent de gratia unionis, tamen ipse Augustinus videtur distinguere hanc gratiam ab ipsa susceptione humanæ naturæ, ratione cujus illa gratia facta est naturalis. Sicut esse impeccabilem naturale est Christo ratione unionis, ut ibidem dicit, cum tamen esse impeccabilem, aliquod donum includat distinctum ab unione. Tertio, idem sensit Cyrillus, loco supra citato Isai. 11, cum dixit, Christum habuisse hæc charismata Spiritus Sancti non ad modum aliorum hominum, quasi adventitia, sed ut sua et propria. Et l. 4 in Joan., c. 17, eodem sensu dixit alios Sanctos non sua, sed superiori virtute signa et miracula effecisse; Christum vero, ut virtutum omnium dominum; et eadem ratio est de gratia habituali. Quarto, Basilius, in id Psalm. 44: *Propterea unxit te Deus oleo lætitiae,* intelligens per hoc